

Toisen kotimaisen kielen kehittämisohjelma

21.6.2022

TAUSTA

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa tavoitteeksi on asetettu, että: ”Tehdään nopealla aikataululla ohjelma, joka vahvistaa koulussa toisen kotimaisen kielen oppimista. Hallitus asettaa tavoitteeksi toisen kotimaisen kielen palauttamisen pakolliseksi ylioppilaskirjoituksessa.”

Toisella kotimaisella kielellä tarkoitetaan sekä ruotsinkielisissä kouluissa opetettavaa suomen kieltä (finska) että suomenkielisissä kouluissa opetettavaa ruotsin kieltä. Opetuksen tavoitteena on tarjota oppijalle monipuolisia kokemuksia ruotsin tai suomen kielestä sekä ruotsin tai suomen kieleen liittyvistä kulttuureista. Suomenkielisten koulujen ruotsin kielen opetuksella on kuitenkin hyvin erilaiset tavoitteet ja tasovaatimukset kuin ruotsinkielisten koulujen suomen kielen opetuksella. Yhteinen haaste on, että sekä suomen- että ruotsinkieliset lapset ja nuoret kokevat pärjäävänsä englannin kielellä kaikissa yhteyksissä ja että kiinnostus toista kotimaista kieltä kohtaan on laskeva.

Pääministeri Sanna Marinin hallituskaudella kansalliskielten kehittämistä on tarkasteltu monesta näkökulmasta. Selvityshenkilö Gun Oker-Blomin selvitystyö *Den svenskspråkiga utbildningen i Finland: särdrag, utmaningar, utvecklingsbehov och förslag till åtgärder* (Ruotsinkielinen koulutus Suomessa: erityispiirteet, haasteet, kehittämistarpeet ja toimenpide-ehdotukset) julkaistiin 11.3.2021 (undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2021:9). Oikeusministeriön johdolla valmisteltiin uusi kansalliskielistrategia, joka hyväksyttiin valtioneuvoston periaatepäätöksenä 2.12.2021 (valtioneuvoston julkaisuja 2021:87).

Kehittämisohjelman toimenpiteillä, jotka edistävät hallitusohjelman kirjausta toisen kotimaisen kielen opetuksen vahvistamisesta toimeenpannaan omalta osaltaan myös Kansalliskielistrategiaa. Kehittämisohjelman toimenpiteiden kautta pyritään myös ratkomaan ruotsinkielisen koulutuksen kokonaisselvityksessä esiin tuotuja haasteita ruotsinkielisten lasten ja nuorten toisen kotimaisen kielen, eli suomen kielen opetuksessa. Selvityksessä todetaan, että suomen kielen (mukaan lukien äidinkielenomai-

sen suomen kielen) opetuksessa on rakenteellisia ja pedagogisia esteitä, jotka johtavat siihen, että suuri osa oppilaista ja opiskelijoista eivät saavuta työelämässä ja jatko-opinnoissa tarvittavaa suomen kielen taitotasoa.

Kansalliskielistrategian toimenpiteet toisen kotimaisen kielen oppimisen kehittämiseksi

Kansalliskielistrategiassa painotetaan tärkeänä, että lapsilta ja nuorilta ei suljeta pois mahdollisuutta oppia molempia kansalliskieliä. Mahdollisuus oppia molempia kansalliskieliä takaa kansalaisille yhdenvertaiset mahdollisuudet työmarkkinoilla. Hyvä toisen kotimaisen kielen taito luo myös myönteistä kieli-ilmapiiiriä yhteiskunnassa ja antaa yksilölle mahdollisuuden laajentaa omaa kulttuuripiiriään. Valtiovallan on huolehdittava Suomen kansalliskielten asemasta ja erityisesti Suomessa vähemmän käytetyn kielen, eli ruotsin kielen, elinvoimaisuuden säilyttämisestä ja ruotsia puhuvien kielellisistä oikeuksista. Perustuslain ja kielilain asettamat edellytykset palveluiden saatavuudesta molemmilla kansalliskielillä luovat myös valtiovallalle vaatimuksen varmistaa kansalaisten mahdollisuus ja motivaatio opiskella toista kotimaista kieltä.

Kansalliskielistrategia sisältää useita toisen kotimaisen kielen oppimista vahvistavia kokonaisuuksia ja toimenpiteitä, joiden toteutus on vastuutettu opetus- ja kulttuuriministeriölle. Osa toimenpiteistä koskevat sitä, miten motivoidaan toisen kotimaisen kielen opiskeluun ja tehdään opiskelusta mielekäästä. Tämän vuoksi hallitusohjelmakirjauksia toisen kotimaisen kielen oppimisen vahvistamisesta ja kansalliskielistrategian toimenpiteitä tulee tarkastella yhdessä.

Kansalliskielistrategian sisältämissä toimenpiteissä toisen kotimaisen kielen oppimisen vahvistamiseen liittyviä hallitusohjelman mainintoja täsmennetään kappaleessa *Päämäärä 3.2. Jokaisella on mahdollisuus oppia kansalliskieliä* niin, että:

1. Kannustetaan kuntia tarjoamaan toista kotimaista kieltä A1-kielenä ja poistamaan ryhmäkokoja koskevat rajoitteet.
2. Selvitetään mahdollisuutta lisätä toisen kotimaisen kielen (B1-kielen) opetuksen tuntiresurseja yläkoulussa.
3. Toteutetaan toimenpiteitä, joilla vahvistetaan koulussa toisen kotimaisen kielen oppimista.
4. Selvitetään, mitä toisen kotimaisen kielen pakollisuuden poistaminen ylioppilastutkinnosta on merkinnyt Suomen kielitaidon kannalta.
5. Laaditaan materiaalia, joka sisältää tietoa huoltajille toisen kotimaisen oppimisen hyödyistä.

Kansalliskielistrategian kappale *Päämäärä 3.4. Kieli-ilmapiiiri Suomessa on salliva ja ennakkoluuloton ja kieliryhmien välillä on luonnollista kanssakäymistä* sisältää toimenpiteitä, jotka pyrkivät lisäämään kiinnostusta toiseen kotimaiseen kieleen ja motivaatiota sen opiskeluun. Nämä ovat:

1. Vakiinnutetaan ystävyysluokka-toiminta sekä kieliryhmien edustajien vierailutoimintaa varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.
2. Tuetaan lasten kieltenoppimista varhaiskasvatuksesta alkaen vahvistamalla ja laajentamalla kielikylpy- ja kielisuihkutoimintaa.
3. Luodaan perusopetukseen oppimateriaalia ja viestitään monikanavaisesti Suomen kansalliskielistä.
4. Selvitetään, mitä ruotsin kielestä ja ruotsin kieltä puhuvista Suomessa opetetaan suomenkielisissä oppimateriaaleissa ja kouluissa, tavoitteena näiden tietojen vahvistaminen.
5. Selvitetään mahdollisuutta lisätä lukion historian opetuksessa Ruotsin ajan, Suomen kaksikielisyyden, Ahvenanmaan erityisaseman ja pohjoismaisen yhteistyön osuutta.

Kansalliskielistrategiassa korostetaan ruotsin kielen merkitystä pohjoismaisessa yhteistyössä ja erityisesti yhteispohjoismaisilla opiskelu- ja työmarkkinoilla. Strategian kappale *Päämäärä 3.5. Kansalliskieltemme myötä Suomi on vahva osa Pohjolaa* sisältää toimenpiteen, jossa tavoitteena on tuoda jo varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa esiin ne hyödyt, joita ruotsin kielen osaamisesta on kotimaan ja Pohjoismaiden opiskelu- ja työmarkkinoilla, mm. vakiinnuttamalla ystävyysluokka-toiminta sekä kieliryhmien edustajien vierailutoimintaa kouluissa ja varhaiskasvatuksessa.

Toisen kotimaisen kielen opiskelun lisääminen perusasteella

Viime vuosina on käynnistetty useita kieltenopetuksen kehittämis- ja uudistushankkeita, erityisesti perusasteella. Alla on tarkasteltu näiden hankkeiden vaikutusta suomenkielisten oppilaiden mahdollisuuteen opiskella ruotsin kieltä.

Kieltenopetus on alkanut ensimmäiseltä luokalta kevästä 2020 alkaen. Ensimmäiseltä luokalta alkamaan varhennettu kieltenopetus on johtanut laajemman kielivalikoiden toteutumiseen vain harvoissa kunnissa. Suomenkielisten lasten huoltajat valitsevat edelleen usein englannin ensimmäiseksi vieraaksi kieleksi, vaikka A1-kielivalinnaksi suositeltaisiin pääsääntöisesti muuta kuin englantia. Kunnilla olisi tärkeä rooli toisen kotimaisen kielen opiskelun edistämässä ja kansalliskielistrategia sisältää toimenpiteen, jossa kuntia tulisi kannustaa tarjoamaan toista kotimaista kieltä A1-kielenä ja poistamaan ryhmäkokoja koskevat rajoitteet. Nyt käsittelyssä oleva kehittämisohjelma sisältää toimenpiteen pilottihankkeesta, jossa kunnat voivat hakea avustusta ke-

hittääkseen ratkaisuja tarjota ruotsin kieltä joustavammin A1-kielenä, esimerkiksi tarkastelemalla mahdollisuutta tarjota kieliopetusta pienimmissä ryhmissä (Toimenpide 2). Tässä yhteydessä tulisi myös tarkastella toisen kotimaisen kielen opiskelun lisääntymistä A2-kielen opiskelun kautta.

Toinen keskeinen muutos perusopetuksen tuntijakoon oli B1-kielen aloitusajankohdan siirtäminen 6. luokalle 7. luokan sijaan. Suomenkielisissä kouluissa tämä tarkoitti käytännössä ruotsin kielen oppimisen aloitusajankohdan varhentamista. Tämä varhennus tuli voimaan vuonna 2016, mutta tuntijakoon ei vuonna 2012 lisätty tunteja, mikä on johtanut ruotsin kielen opetuksen viikkotuntimäärän vähenemiseen yläkoulussa, koska opetustunnit jaetaan neljälle vuosiluokalle.

Kansalliskielisstrategia sisältää opetus- ja kulttuuriministeriölle vastuutetun toimenpiteen selvittää mahdollisuutta lisätä toisen kotimaisen kielen (B1-kielen) opetuksen tuntiresursseja yläkoulussa. Mikäli lisättäisiin toisen kotimaisen kielen (B1-kielen) opetuksen tuntiresursseja yläkoulussa lisäämällä yksi vuosiviikkotunti jokaiselle vuosiluokalle 7-9, syntyisi vähintään **25,5 miljoonan euron vuosikustannus**. Tämän kustannuksen oletuksena on 20 oppilaan opetusryhmä. Mikäli opetusryhmät ovat pienempiä kuin 20 oppilasta, kustannukset nousevat. Esimerkiksi 15 oppilaan ryhmillä laskettuna vuosikustannus olisi **n. 34 miljoonaa euroa**.

Toisen kotimaisen kielen kehittämisohjelma – kuvaus toimenpiteistä vuosille 2022–2023, joilla kehitetään ja vahvistetaan toisen kotimaisen kielen oppimista kouluissa:

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen yhteistyön pohjalta on laadittu toimenpiteitä, jotka edistävät hallitusohjelman kirjausta toisen kotimaisen kielen oppimisen vahvistamisesta ja jotka samalla toteuttavat kansalliskielistrategian linjauksia.

Päävastuu kehittämisohjelman toimenpiteiden toteutuksesta asetetaan Opetushallitukselle. Kehittämisohjelman kustannukset jakautuvat vuosille 2022–2023 ja sen kokonaiskustannukset ovat yhteensä n. 1 000 000 euroa. Ohjelman etenemistä seurataan ohjausryhmän kautta.

Suurin osa alla olevista toimenpiteistä koskevat sekä suomenkielisissä kouluissa opetettavaa ruotsin kieltä, että ruotsinkielisissä kouluissa opetettavaa suomen kieltä. Toimenpiteiden toteuttamisessa voi kuitenkin olla eroavaisuutta riippuen siitä kohdenne taanko toimenpide suomenkielisten oppilaiden ruotsin kielen opetukseen vai ruotsinkielisten oppilaiden suomen kielen opetukseen. Suomalaisen yhteiskunnan monikielisyminen ja äidinkieleltään muiden kuin suomen- tai ruotsinkielisten oppijoiden erityistarpeet tulee myös huomioida toimenpiteiden toteutuksessa.

TOIMENPIDE 1: Tehdään selvitys kielten opetuksen sekä äidinkielenomaisen opetuksen tilanteesta ja kehittämismahdollisuuksista perus- ja toisella asteella

Lisätiedot: Selvitetään kielten oppimäärien opiskelun kehittämismahdollisuuksia ja niiden opetuksen järjestelyä koko opintopolun aikana. Selvityksessä ei keskitytä nykytilanteen kartoitukseen, vaan painopisteenä on ratkaisukeskeinen tulevaisuus- ja kehittämisenäkökulma.

Selvitys koskee kaikkia kouluissa opetettavia kieliä, mutta toisen kotimaisen kielen osalta tavoitteena on erityisesti tarkastella kielenopetusta oppimäärien näkökulmasta sekä löytää keinoja, joilla kehitetään jatkumoa toisen kotimaisen kielen opiskelulle lukiosta ja ammatillisesta koulutuksesta jatko-opintoihin ja työelämään. Lukion puolella tarkasteltavaksi tulee myös kielikoriajattelu. Lisäksi selvityksessä tarkastellaan opetuksen järjestäjien mahdollisuutta tarjota ja järjestää eri oppimäärien kielten opetusta, tuntijakonäkökulmaa ja englannin kielen roolia, erityisesti A1-kielen tarjonnassa ja valinnoissa.

Lisäksi selvitetään, mitä ruotsin kielestä ja ruotsin kieltä puhuvista Suomessa opetetaan suomenkielissä oppimateriaaleissa ja kouluissa. Selvityksen tavoitteena on löytää keinoja näiden tietojen vahvistamiseksi.

Ruotsinkielisessä koulutuksessa toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten jatkumo opintopolun aikana eroaa suomenkielisestä koulutuksesta. Koska kielten opetuksen tilanne, kieliohjelmat ja kielipolku ruotsinkielisessä koulutuksessa kokonaan eroavat suomenkielisestä, selvitystyössä on otettava nämä eri lähtökohdat huomioon. Eri lähtökohdat johtavat luonnollisesti osittain myös eri kehittämistarpeisiin ja -ratkaisuihin.

Toteutustapa ja aikataulu: Selvityshenkilö laatii selvityksen vuoden 2023 aikana.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asettaa tavoitteeksi tulevaisuudessa toteuttaa laaja kehittämisshanke, jossa päivitetään ja kehitetään suomen kielen, erityisesti äidinkielenomaisen suomen kielen, opetusta perus- ja toisella asteella ruotsinkielisessä koulutuksessa. Hankkeessa huomioidaan kansalliset ja kansainväliset tutkimustulokset siitä, miten kaksikielisten lasten molempia kieliä voidaan menestyksekkäästi tukea tilanteessa, jossa oppilaat käyvät koulua vähemmistön kielellä.

Toteutusvastuu: Opetushallitus kilpailuttaa selvityksen tekijän.

TOIMENPIDE 2: Kannustetaan kuntia tarjoamaan ruotsin kieltä kouluissaan pitkänä A1-kielenä (R)

Lisätiedot: Viime vuosina on käynnistetty useita kielten opetuksen kehittämis- ja uudistus-hankkeita, erityisesti perusasteella. Kieltenopetus on alkanut ensimmäiseltä luokalta kevästä 2020 alkaen. Ensimmäiseltä luokalta alkamaan varhennettu kieltenopetus on kuitenkin johtanut laajemman kielivalikoiman toteutumiseen vain harvoissa kunnissa. Suomenkielisten oppilaiden huoltajat valitsevat edelleen usein englannin ensimmäiseksi vieraaksi kieleksi, vaikka A1-kielivalinnaksi suositeltaisiin pääsääntöisesti muuta kuin englantia. Ruotsinkieliset oppilaat lukevat edelleen useimmin suomen kieltä A1-kielenä. Kunnilla on tärkeä tehtävä toisen kotimaisen kielen opiskelun edistämässä, tarjoamalla ruotsin kieltä kouluissaan pitkänä A1-kielenä.

Toteutustapa ja aikataulu: Käynnistetään pilottihanke, jossa kunnat voivat hakea avustusta kehittääkseen ratkaisuja tarjota ruotsin kieltä joustavammin A1-kielenä, esimerkiksi tarkastelemalla mahdollisuutta tarjota kieliopetusta pienimmissä ryhmissä. Hankeen tavoitteena on luoda pysyviä ratkaisuja sekä kehittää ja levittää hyviä käytäntöjä. Hankkeessa pyritään edistämään koulutuksen alueellista tasa-arvoa huomioimalla kuntien erilaiset mahdollisuudet tarjota A1-kielen valintoja. Pilottihanke käynnistetään syksyllä 2022.

Toteutusvastuu: Opetushallitus

TOIMENPIDE 3: Tuetaan lasten toisen kotimaisen kielen (S/R) oppimista varhaiskasvatuksesta alkaen

Lisätiedot: Erot kielten osaamisessa ja asenteissa kieliä ja kieliryhmiä kohtaan kehittyvät usein jo ennen kouluikää. Tämän vuoksi on tärkeä tukea toisen kotimaisen kielen oppimista varhaiskasvatuksesta lähtien. Kielikyly- ja kielisuihkutoiminta on oiva keino vahvistaa toisen kotimaisen kielen osaamista ja tukea A- ja B-kielen opetusta. Tässä yhteydessä on myös tärkeää ottaa huomioon alueelliset erot lasten kaksi- ja monikielisyydessä.

Toteutustapa ja aikataulu: Asetetaan syksyllä 2022 työryhmä selvittämään toisen kotimaisen kielen nykytilaa kansallisen ohjauksen ja käytännön toteutuksen näkökulmasta sekä kehittämään toimenpiteitä kansalliskielten näkyvyyden ja vahvistamisen edistämiseksi varhaiskasvatuksessa. Molempien kieliryhmien edustus on välttämätöntä, jotta voidaan varmistaa, että eri näkökohdat ja piirteet otetaan huomioon. Työryhmän työssä kehitetään hyviä malleja kielten oppimisen vahvistamiseksi toisella kotimaisella kielellä varhaiskasvatuksessa, sekä malleja vahvistaa ja laajentaa toisen kotimaisen kielen kielikyly- ja kielisuihkutoimintaa. Edellä mainittujen kysymysten lisäksi tulee selvittää varhaiskasvatuksen opetushenkilöstön kielipedagogisen osaamisen tilaa ja kehittää täydennyskoulutusta sekä tukimateriaaleja lasten toisen kotimaisen kielen oppimisen tukemiseksi (Toimenpiteet 4 ja 7).

Toteutusvastuu: Opetushallitus.

TOIMENPIDE 4: Kehitetään ja päivitetään toisen kotimaisen kielen (S/R) opetuksen tukimateriaalia ja saatetaan se kaikkien koulutusasteiden opettajien ja oppijoiden käytettäväksi

Lisätiedot: Kehitetään ja päivitetään toisen kotimaisen kielen (S/R) opetuksen tukimateriaalia ja saatetaan se kaikkien opettajien ja oppijoiden käytettäväksi. Kehitetään erityisesti kielitaidon taitotasoasteikkoa konkretisoivaa tukimateriaalia ja laaditaan opiskelijoille ja opettajille kielitaidon taitotasoasteikkoja konkretisoivia esimerkkejä (maamerkit), jotka palvelevat molempia kieliryhmiä sekä eri koulutusasteita ja -muotoja. Tämä kokonaisuus tukee myös Kieli-CV:n käyttöönottoa, mikäli Kieli-CV:lle löydetään rahoitus. Tavoitteena on saada Kieli-CV osaksi Opetushallituksen ylläpitämää Opintopolkua. Kieli-CV:tä on tarkoitus käyttää kieliopinintojen, kielitaidon kehittämisen ja kansainvälisen osaamisen raportointiin esimerkiksi opiskelu- tai työpaikkaa haettaessa.

Toteutustapa ja aikataulu: Vuonna 2022 kehitetään ja päivitetään Opetushallituksen perus- ja lukiokoulutukseen tuotettua tukimateriaalia toisen kotimaisen kielen opetuksen ja tuotetaan uutta vastaavaa materiaalia varhaiskasvatuksen ja ammatillisen koulutuksen osalta. Laaditaan myös kielitaidon taitotasoasteikkoja konkretisoivat esimerkit (maamerkit),

jotka palvelevat eri koulutusasteita ja -muotoja. Materiaalin laatimisessa ja päivityksessä otetaan huomioon molempien kieliryhmien tarpeet sekä äidinkieleltään muut kuin suomen- tai ruotsinkieliset oppijat, mukaan lukien selkkokielen tarve.

Opetushallituksen kotisivujen päivitys ja uudesta ja päivitetystä tukimateriaalista tiedottaminen tapahtuu 2023. Jaetaan tietoa materiaalista laajasti, jotta se saavuttaa opettajat ja oppijat. Riippuen tuotettavan materiaalin luonteesta materiaalin jakelukanavana tulee myös huomioida Avointen oppimateriaalien kirjasto (<https://aoe.fi/>), jonne voi tallentaa avoimia oppimateriaaleja kaikilta koulutusasteilta.

Toteutusvastuu: Opetushallitus.

TOIMENPIDE 5: Edistetään sidosryhmätyöskentelyä ja verkostoitumista, parannetaan kodin ja koulun välistä yhteistyötä sekä lisätään tietoisuutta toisen kotimaisen kielen (S/R) opiskelun hyödyistä ja pyritään opiskelumotivaation lisäämiseen

Lisätiedot: Toisen kotimaisen kielen opiskelun kehittämistä ja sen mielekkyyden lisäämistä voi tukea monin eri keinoin. Opetusalalla toimivien verkostojen kautta voidaan rakentaa uusia verkostoja, jotka tähtäävät toisen kotimaisen kielen opetuksen vahvistamiseen ja kehittämiseen.

Toisen kotimaisen kielen opiskelussa tulee tavoitella mielekästä oppimista, johon sisältyy eläviä kohtaamisia kielen ja kieliryhmän edustajien kanssa. Kohtaamisia toisen kieliryhmän kanssa voi järjestää esimerkiksi ystävyysluokkatoiminnan kautta, kutsumalla kieliryhmien edustajia vierailemaan opetuksessa tai edistämällä suomen- ja ruotsinkielisten koulujen välistä yhteistyötä. Toisen kotimaisen kielen opiskelun kehittämistä ja kieliryhmien välisiä kohtaamisia voidaan edistää hyödyntämällä digitalisaation mahdollisuuksia.

Oppilaille ja opiskelijoille, sekä heidän huoltajilleen tulee kertoa toisen kotimaisen kielen oppimisen hyödyistä. Myös kokemusasiantuntijoiden tarinoita hyödyntämällä voidaan konkretisoida kielen tuomia mahdollisuuksia ja hyötyjä. Myös pohjoismaisen ystävyysluokkatoiminnan ja opiskelijaliikkuvuuden kautta voidaan lisätä kiinnostusta toista kotimaista kieltä kohtaan.

Toteutustapa ja aikataulu:

- 1 Käynnistetään vuoden 2022 aikana työ, jossa hyödynnetään toisen kotimaisen kielen opettamisen ja opiskelun kehittämiseen (R) tähtääviä nykyisiä verkostoja toimenpiteen 2 toteuttamisessa. Hyödynnetään olemassa olevia verkostoja tukimateriaalien kuten maamerkkien (S/R) suunnitteluvaiheessa sekä tiedottamiseen niiden käyttöönoton yhteydessä (Toimenpide 4).
- 2 Käynnistetään vuoden 2022 aikana hanke, jonka tavoitteena on vakiinnuttaa toisen kotimaisen kielen (S/R) kielisuihkustoimintaa varhaiskasvatuksessa sekä kieliryhmien (S/R) edustajien vierailutoimintaa perusopetuksessa. Hanke toteutetaan yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kuten esimerkiksi Svenska nu -verkoston ja Kielilähettiläät ry:n kanssa, joilla on kokemusta koulunympäristössä tapahtuvasta kieliryhmien välisestä yhteistyöstä. Huomioidaan hankkeessa myös pohjoismainen ystävyysluokka- ja vierailutoiminta.

- 3 Suunnitellaan sosiaalisen median kanavia hyödyntävä kampanja toisen kotimaisen kielen (S/R) oppimisen hyödyistä. Kohderyhmänä ovat ensisijaisesti oppilaat, opiskelijat ja opettajat, jotka osallistuvat kampanjaan liittyvään kilpailuun tuottamalla sisältöä eri sosiaalisen median kanaviin osana toisen kotimaisen kielen (S/R) opintoja. Kampanjamateriaalin laadinnassa huomioidaan myös huoltajat. Mahdollisia kampanjan yhteistyökumppaneita ovat Svenska nu –verkosto, Folktinget ja Kielilähettiläät ry, joilla on kokemusta materiaalin tuottamisesta ruotsin kielen opiskelun hyödyistä. Verkostot voivat hyödyntää kielikummeja kampanjamateriaalin laadinnassa. Kampanjan suunnittelu aloitetaan 2022 ja kampanja lanseerataan vuoden 2023 aikana.
- 4 Vahvistetaan tietoisuutta pohjoismaisesta opiskelijaliikkuvuudesta kuten pohjoismaisesta lukiosopimuksesta.

Toteutusvastuu: Opetushallitus.

TOIMENPIDE 6: Vahvistetaan toisen kotimaisen kielen opiskelua (S/R) ammatillisessa koulutuksessa, erityisesti palvelualan työtehtävissä

Lisätietoja: Kielentaitoisia työntekijöitä tarvitaan, ja heille on kysyntää työmarkkinoilla. Suomenkieliseen ammatilliseen perustutkintoon kuuluu vain yhden osaamispisteen verran toisen kotimaisen kielen opintoja. Ruotsinkielisessä ammatillisessa koulutuksessa toisen kotimaisen kielen, suomen, laajuus on kaksi osaamispistettä. On selvää, että näin suppeat toisen kotimaisen kielen opinnot eivät anna käytännössä tarvittavaa taitoa palvella asiakkaita molemmilla kotimaisilla kielillä, ellei toisen kotimaisen kielen osaamista vahvisteta osana ammatillisen tutkinnon osia tai muulla tavoin.

Toteutustapa ja aikataulu: Ammatillisen koulutuksen järjestäjät tukevat palvelualan työtehtävissä tarvittavaa kotimaisten kielten taitoa (S/R) järjestämällä mahdollisuuksien mukaan opetusta myös muilla kuin järjestämisluvun opetus- ja tutkintokielillä ja lisäämällä opiskelijoille mahdollisuuksia opiskella toista kotimaista kieltä myös valinnaisina opintoina.

Suunnataan avustuksia tukitoimiin toisen kotimaisen kielen opiskelun vahvistamiseksi palvelualoilla hyödyntäen koulutuksen järjestäjien verkostotumista ja muita yhteistyömuotoja. Koulutuksen järjestäjä kohdentaa saamansa avustuksen turvin kehittämistoimia palvelualojensa koulutusohjelmiin.

Hyödynnetään myös toisen kotimaisen kielen opetuksen tukimateriaalia (Toimenpide 4) ja tuetaan Kieli-CV:n käyttöönottoa myös ammatillisessa koulutuksessa (mikäli Kieli-CV:lle löydetään rahoitus), jolloin raportoitu kieliosaaminen on mukana työnhaussa ja rekrytoinnissa.

Hanke käynnistetään vuoden 2023 alussa.

Toteutusvastuu: Opetushallitus

TOIMENPIDE 7: Edistetään toista kotimaista kieltä (S/R) opettavien opettajien ammatillista kehittymistä ja yhteistyömahdollisuuksia

Lisätiedot: Talousarvion täydennyskoulutusrahoituksesta kohdennetaan määrärahaa toista kotimaista kieltä (S/R) opettavien opettajien ammatilliseen kehittymiseen ja yhteistyömahdollisuuksien edistämiseen.

Toteutustapa ja aikataulu: Seuraavassa opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen välisessä tulosneuvottelussa kohdennetaan määrärahaa toista kotimaista kieltä (S/R) opettavien opettajien ammatilliseen kehittymiseen ja yhteistyömahdollisuuksien edistämiseen. Painopisteinä ovat kielikylpypedagogiikka (Toimenpide 3), toisen kotimaisen kielen opetukseen laaditun tukimateriaalin käyttöönotto (Toimenpide 4) ja sidosryhmä- ja verkostotyöskentelyn edistäminen (Toimenpide 5).

Toteutusvastuu: Opetushallitus.

TOIMENPIDE 8: Perustetaan ohjausryhmä Opetushallitukseen toisen kotimaisen kielen (S/R) kehittämisohjelman seurantaan ja toimeenpanoa sekä toisen kotimaisen kielen oppimisen tulevaisuuden kehittämistä varten

Lisätiedot: Ohjausryhmä seuraa kehittämisohjelman etenemistä yleisellä tasolla sekä kehittämisohjelman toimenpiteiden toimeenpanoa. Seurantaan sisältyy mm. siitä huolehtiminen, että ohjelman toimenpiteet käynnistetään, toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi sekä niistä raportointi. Lisäksi ohjausryhmä vastaa toimenpiteiden kehittämisestä toisen kotimaisen kielen opetuksen vahvistamiseksi tulevaisuudessa.

Toteutustapa ja aikataulu: Ohjausryhmä perustetaan ja sen toiminta käynnistyy ohjelman käynnistymisen yhteydessä.

Toteutusvastuu: Opetushallitus.